

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO
NR. I-2223 1 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TOLIAU – ĮSTATYMO PROJEKTAS)
(TAP NR. 22-1527(2); (TAIS NR. 22-11689(3))**

2022-09-13 Nr. NV-2622

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – siekiama sudaryti teises galimybes užtikrinti efektyvų gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliosios energetikos padėties, taip pat šiais atvejais kylančių grėsmių gyventojų saugumui, sveikatai ar šalies ūkio veiklai valdymą Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme ir Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka.

3. Dabartinė situacija:

- Aplinkos apsaugos įstatymo 19 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad fizinis ar juridinis asmuo, eksploatuojantis ūkinės veiklos objektą ar vykdamas ūkinę veiklą, kai reikalingas taršos ar taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas (toliau – leidimas) ar veikla vykdoma įrenginyje, kuris pagal šio įstatymo 19³ straipsnį turi būti įregistruotas, privalo laikytis leidime nustatytų sąlygų ir tokiems objektams ar įrenginiams eksploatuoti ir (ar) ūkinei veiklai vykdyti nustatytų aplinkos apsaugos normatyvų ir aplinkos apsaugos standartų. Aplinkos apsaugos įstatyme neįtvirtintos specialiosios teisės normos dėl leidimo sąlygų laikymosi ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliosios energetikos padėties atveju;
- Civilinės saugos įstatymo 4 straipsnyje nustatyti civilinės saugos tikslai, be kitų, – padėti gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams, gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms, išvengti ar patirti kuo mažiau žalos, išlaikyti rimtį, išsaugoti gyventojų gyvybę, sveikatą, turtą ir apsaugoti aplinką, taip pat užtikrinti optimalų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų materialinių išteklių panaudojimą gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms. Taip pat pagal šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 2 punktą ir 4 dalies 2 punktą ekstremaliųjų situacijų komisijos priima sprendimus, reikalingus gresiančiai ar susidariusiai ekstremaliajai situacijai valdyti, taip pat Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija gali pavesti valstybės operacijų vadovui priimti sprendimus, reikalingus įvykiui, ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai likviduoti;
- Pagal Energetikos įstatymo 2 straipsnio 5 dalį ekstremalioji energetikos padėtis – dėl ekstremaliojo įvykio energetikos sektoriuje susidariusi padėtis, kai yra sutrikęs normalus energijos išteklių ar energijos tiekimas energetikos įmonėms ir (ar) vartotojams ir šis tiekimas trukdomas tiek, kad energetikos įmonės šių sutrikimų nespėja laiku prognozuoti ir valdyti ūkinės veiklos metodais, ir Vyriausybė, jos įgaliota valstybės institucija ir (ar) savivaldybės administracijos direktorius pagal kompetenciją turi reguliuoti energijos išteklių ar energijos tiekimą energetikos įmonėms ir (ar) vartotojams. Paskelbus ekstremaliąją energetikos padėtį, taikomos energetikos sektoriaus reguliavimo ir kitos poveikio priemonės turi kuo mažiau trikdyti vidaus rinkos veikimą ir neturi būti taikomos platesniu mastu, negu yra būtina kilusioms grėsmėms suvaldyti;
- Atsižvelgiant į šias nuostatas siekiama sistemiškai derinti Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatas su Civilinės saugos įstatymu ir Energetikos įstatymu. Atkreiptinas dėmesys, kad Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatų pakeitimas atitinka Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų direktyvoje įtvirtintas išimtis: 30 straipsnio 5 dalis: „Kompetentinga institucija <...> gali suteikti išimtį, atleisdama nuo pareigos laikytis <...> ribinių verčių kurą deginančiame įrenginyje, <...>, jei ūkio subjektas negali laikytis tų ribinių verčių *dėl mažai sieros turinčio kuro tiekimo nutraukimo, atsirandančio dėl didelio tokio kuro trūkumo*. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai apie kiekvieną tokią pagal pirmą pastraipą suteiktą išimtį“; 30 straipsnio 6 dalis: „Kompetentinga institucija gali suteikti išimtį, atleisdama nuo pareigos laikytis

<...> išmetamų teršalų ribinių verčių tais atvejais, kai kurą deginantis įrenginys, kuriame naudojamas tik dujinis kuras, išimtiniais atvejais turi pradėti naudoti kitų rūšių kurą **dėl staigiai nutraukto dujų tiekimo**, ir todėl jame reikia įmontuoti išmetamų dujų valymo įrenginį. <...>. Valstybės narės nedelsdamos praneša Komisijai apie kiekvieną tokią pagal pirmą pastraipą suteiktą išimtį". Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/32/EB dėl sieros kiekio sumažinimo tam tikrose skystojo kuro rūšyse (konsoliduota redakcija) 5 straipsnis: „Jeigu **dėl staigaus žalios naftos, naftos produktų ar kitų angliavandenilių tiekimo pasikeitimo** valstybei narei tampa sudėtinga taikyti <...> didžiausio sieros kiekio ribas (pastaba. Tokios ribos nustatytos kūrenamajam (sunkiajam) mazutui), ta valstybė narė apie tai praneša Komisijai. Komisija ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui gali leisti tos valstybės narės teritorijoje taikyti aukštesnes ribas“.

4. Projekto esmė:

- Įstatymo projekto 1 straipsniu siūloma papildyti Įstatymo 1 straipsnį 34 punktu, nurodant, kad kitos Įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Civilinės saugos įstatyme ir Energetikos įstatyme;
- Įstatymo projekto 2 straipsniu, kuriuo Įstatymo 19 straipsnis papildomas nauja trečiąja dalimi, nustatoma, kad: 1) fiziniam ar juridiniam asmeniui, eksploatuojančiam ūkinės veiklos objektą ar vykdančiam ūkinę veiklą, kai reikalingas taršos ar taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas (toliau – leidimas) ar veikla vykdoma įrenginyje, kuris pagal šio įstatymo 19³ straipsnį turi būti įregistruotas, **19 straipsnio antrojoje dalyje nustatytos sąlygos gali būti laikinai netaikomos, kai tai būtina valdant ekstremaliosios energetikos padėties grėsmes, likviduojant gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją ar šalinant jos padarinius, arba likviduojant gresiančią ar susidariusią savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją šilumos energijos gamybos ir šilumos tiekimo srityje ar šalinant jos padarinius; 2) konkretūs laikinasis ūkinės veiklos objekto eksploatavimo ar veiklos vykdymo sąlygas**, pagal kurias gali būti eksploatuojamas ūkinės veiklos objektas ar vykdoma ūkinė veikla gresiant arba susidariusius ekstremaliajai energetikos padėčiai arba ekstremaliajai situacijai, **nustato ekstremalių situacijų komisija ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovas sprendimu**, priimtu Civilinės saugos įstatymo nustatyta tvarka, arba Vyriausybė ar jos įgaliota valstybės institucija, savivaldybės administracijos direktorius sprendimu, priimtu Energetikos įstatymo nustatyta tvarka; 3) šioje dalyje nustatyta išimtis negali būti taikoma platesniu mastu ir ilgesnį laikotarpį negu būtina ekstremaliosios energetikos padėties grėsmių valdymui, gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos likvidavimui ar jos padarinių šalinimui. Taip pat **nustatoma prievolė** fiziniams ar juridiniams asmenims, eksploatuojantiems ūkinės veiklos objektą ar vykdančiams ūkinę veiklą pagal šioje dalyje nustatyta tvarka nustatytas laikinasis ūkinės veiklos objekto eksploatavimo ar veiklos vykdymo sąlygas, **taikyti visas įmanomas neigiamą poveikį aplinkai mažinančias priemones**;
- Vyriausybės ar jos įgaliotos valstybės institucijos, savivaldybės administracijos direktoriaus, ekstremalių situacijų komisijos ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo sprendimu būtų nustatomos tik tos sąlygos, kurios galimai nukryptų nuo leidimo sąlygų, tačiau yra būtinos siekiamo tikslo atžvilgiu. Sprendimą priimanti institucija ar asmuo, atsižvelgęs į įstatymų nustatytas pareigas, objektyviai įvertinęs faktines aplinkybes, spręstų ar yra būtinybė eksploatuoti ūkinės veiklos objektą ar vykdyti ūkinę veiklą kitomis nei leidime nustatytomis sąlygomis;
- Priėmus Įstatymo projektą bus sudarytos teisinės sąlygos Vyriausybės ar jos įgaliotos valstybės institucijai, savivaldybės administracijos direktoriui, ekstremalių situacijų komisijai ar ekstremaliosios situacijos operacijų vadovui tinkamai vykdyti Civilinės saugos įstatyme ir Energetikos įstatyme nustatytas funkcijas likviduojant gresiančias ar susidariusias ekstremaliasias situacijas ar ekstremaliąją energetikos padėtį, šių situacijų valdymui laikinai ūkinės veiklos objektus eksploatuoti ar vykdyti ūkinę veiklą laikantis konkrečių laikinųjų ūkinės veiklos objekto eksploatavimo ar veiklos vykdymo sąlygų; nustatyta prievolė tokiomis eksploatavimo sąlygomis taikyti visas įmanomas neigiamą poveikį aplinkai mažinančias priemones.

5. Derinimas:

- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2022 m. rugsėjo 8 d. pateikė išvadą Nr. NV-2591 su

pastabomis ir pasiūlymais Įstatymo projektui;

- Įstatymo projektas 2022 m. rugsėjo 6 d. svarstytas tarpinstituciniame pasitarime;
- Įstatymo projektas patikslintas atsižvelgus į tarpinstituciniame pasitarime Vyriausybės kanceliarijos, Energetikos ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos atstovų išsakytas pastabas ir pasiūlymus. Projektas darbo tvarka suderintas su Energetikos ministerija ir Vidaus reikalų ministerija. Į Vyriausybės Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus iš esmės atsižvelgta tikslinant Projektą ir papildant aiškinamąjį raštą.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – tiesiogiai neįgyvendina.

Įstatymo projektas įtrauktas į Seimo V (rudens) sesijos darbų programą (rugsėjis).

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Įstatymo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje) ir Vyriausybės posėdyje (B dalyje).

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37052098780; +37066842074, el. p.
jurgita.gaiziuniene@lr.lt